

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ
ДИРЕКЦИЈЕ ЗА ЦИВИЛНУ ВАЗДУХОПЛОВСТВО
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2008. ГОДИНУ

Број : 01/03-06-16-1-501/09

Сарајево, март 2009. године

САДРЖАЈ

I	МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА	3
II	НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ	5
1.	Увод	5
2.	Поступање по ранијим препорукама	5
3.	Планирање и извршење буџета	6
4.	Расходи	7
4.1.	Услуге стручног образовања	7
4.2.	Уговори о дјелу	8
5.	Јавне набавке	9
6.	Попис средстава и извора средстава	11
7.	Властити приходи	11
8.	Информациони систем	13
III	КОРЕСПОНДЕНЦИЈА	14

Прилози :

- Табела 1 'Одобрени и извршени буџет за 2008. годину'
- Коментари клијента на Нацрт извјештаја за 2008. годину
- Одговор Канцеларије за ревизију на коментаре клијента

I МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА

Основ за ревизију

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Дирекција) и усклађености пословања са законима и прописима за годину која се завршава на дан 31. децембра 2008. године.

Одговорност руководства

Руководство Дирекције је одговорно за припрему и фер презентацију ових финансијских извјештаја у складу са Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ („Службени гласник БиХ“ број 33/07) и Правилником о рачуноводству институција БиХ. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствене процјене које су разумне у датим околностима. Руководство је такође одговорно за усклађеност пословања Дирекције са важећим законским и другим релевантним прописима.

Одговорност ревизора

Наша је одговорност да изразимо мишљење о финансијским извјештајима на основу ревизије. Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 12/06), INTOSAI ревизијским стандардима („Службени гласник БиХ“, број 5/01) и Међународним стандардима ревизије (ISA). Ови стандарди налажу да радимо у складу са етичким захтјевима и да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разумној мјери, увјеримо да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе, те да је пословање усклађено са важећим законским и другим релевантним прописима.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизионих доказа о усклађености пословања и о износима и објелодањивањима датим у финансијским извјештајима. Избор поступка је заснован на ревизорском просуђивању, укључујући процјену ризика материјално значајних погрешних исказа у финансијским извјештајима. Приликом процјене ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања ревизионих поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у циљу изражавања одвојеног мишљења о ефективности интерних контрола. Ревизија такође укључује оцјену примијењених рачуноводствених политика и значајних процјена извршених од стране руководства, као и оцјену опште презентације финансијских извјештаја.

Сматрамо да су прибављени ревизиони докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за мишљење ревизора.

Квалификација

Као што је наведено под тачком 4. и 5.:

1. Поједини издаци по основу услуга стручног образовања нису настали у складу са релевантним прописима, а поједини издаци везани за уговоре о дјелу приликом евидентирања нису адекватно класификовани на одговарајућу буџетску позицију.
2. Процедуре јавних набавки нису, у појединим случајевима, проведене у складу са одредбама Закона о јавним набавкама Босне и Херцеговине.

Мишљење

По нашем мишљењу, финансијски извјештаји Дирекције приказују истинито и објективно, по свим битним питањима, стање имовине и обавеза на дан 31. децембра 2008. године, резултате пословања и извршење буџета за годину која се завршава на тај дан, у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања.

Финансијско пословање Дирекције у току 2008. године било је у свим материјално значајним аспектима усклађено са важећом законском регулативом, осим за напомене наведене под тачком 1. и 2.

Скретање пажње

Не изражавајући резерву на дато мишљење, скрећемо пажњу на следеће:

1. Процедуре за планирање, евидентирање и извјештавање у сегменту реализације средстава од прелета нису успостављене на одговарајући начин.

Сарајево, 30.03.2009. године

Замјеник генералног ревизора

Џевад Некић

Генерални ревизор

Миленко Шего

II НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ

1. Увод

Дирекција је самостална управна организација у оквиру Министарства комуникација и промета Босне и Херцеговине.

Одредбама Закона о ваздухопловству БиХ¹, између осталог, уређена је организација и управљање, овлаштења и одговорности Дирекције и односи с ентитетским дирекцијама за цивилно ваздухопловство.

Према одредбама наведеног закона Дирекција је надлежна за обезбјеђење услова за безбједан ваздушни промет у ваздушном простору БиХ, а односи се нарочито на: овлаштења у области цивилног ваздухопловства и контроле летења; опште услове за ваздухопловство; обавезе и одговорности у погледу ваздушне навигације; ваздухопловну инспекцију; услуге у ваздушној пловидби; аеродроме; потрагу и спашавање; авионе; ваздухопловно овлаштено и ваздухопловно стручно особље; ваздухопловне оператере и друге дјелатности у ваздухопловству; истраживање несрећа и инцидената, безбједност цивилног ваздухопловства и прекршаје у ваздухопловству.

За обављање наведених послова у Дирекцији су формиране четири основне организационе јединице: Канцеларија генералног директора, Сектор за регулативу, Сектор за ваздухопловну навигацију и Одјељење за персоналне, административне и финансијске послове.

Руководство Дирекције чине генерални директор и два замјеника генералног директора. Директор је одговоран министру, а замјеници су одговорни директору.

Дирекција се финансира из Буџета институција БиХ и из средстава која остварује својом дјелатношћу путем наплате накнада од корисника услуга ваздушне навигације.

2. Поступање по ранијим препорукама

Канцеларија за ревизију институција БиХ извршила је ревизију пословања Дирекције за 2007. годину о чему је сачињен Извјештај о ревизији. Ревизијом су констатоване слабости у функционисању система интерних контрола над процесима планирања буџета, извршења буџета и јавних набавки. Руководству Дирекције је сугерисано да размотри утврђене слабости и предузме активности у циљу њиховог отклањања.

Дирекција је у складу са одредбама члана 16. став 3. Закона о ревизији институција Босне и Херцеговине доставила Информацију о реализацији препорука ревизије за 2007. годину.

¹ Закон о ваздухопловству Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 2/04)

Освртом на препоруке ревизије дате у Извјештају о ревизији за 2007. годину, те увидом у предузете активности утврдили смо следеће:

Реализоване препоруке:

- Сачињена је анализа реализације ВНАТМ Пројекта.

Нереализоване препоруке:

- Систем планирања и извршења буџета и даље није унапријеђен.
- Поступци јавних набавки у појединим случајевима и даље нису проведени у складу са одредбама Закона о јавним набавкама Босне и Херцеговине.
- Информациони систем није унапријеђен на одговарајући начин.

3. Планирање и извршење буџета

Дирекција је на прописаним обрасцима доставила захтјев Министарству финансија и трезора за одобрење средстава из буџета за 2008. годину у износу од 7.173.540 КМ.

Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2008. годину одобрена су буџетска средства Дирекцији у укупном износу од 7.116.058 КМ (2.500.460 КМ средства из буџета и 4.615.598 КМ средства од прелета).

Укупно извршење буџета Дирекције за 2008. годину износило је 5.598.720 КМ што, у односу на одобрена средства у износу од 7.116.058 КМ, представља извршење од 79%.

Извршење буџета по врсти расхода приказано је у табели број 1 'Одобрени и извршени буџет за 2008. годину' у прилогу Извјештаја.

Испитујући ефикасност система интерних контрола² у процесима планирања и располагања јавним средствима уочене су одређене слабости које нису значајније утицале на истинитост и вјеродостојност финансијских извјештаја и правилност пословања у 2008. години, али које могу имати утицаја на пословање у будућем периоду. С тим у вези утврдили смо следеће:

- Планирање буџетских средстава није вршено у складу са реално процјењеним потребама што је за посљедицу имало:

У октобру 2008. године, на основу одлуке Министарства финансија и трезора, извршено је реструктурирање расхода у износу од 340.000 КМ, на начин да су увећане позиције трошкова закупа за 8.110 КМ, уговорених и других посебних услуга за 91.890 и набавке грађевина за 240.000 КМ, а смањене позиције накнада трошкова запослених за 50.000 КМ, издатака за енергију и комуналне услуге за 30.000 КМ и набавке опреме за 260.000 КМ.

² Интерна контрола је скуп поступака које обликује управа, руководиоци и остали запослени са сврхом стицања разумног увјерења у погледу постизања циљева на подручју следећих категорија: успјешност пословања, поузданост финансијског извјештавања и усклађеност са примјенљивим законима и прописима.

Анализом извршења буџета утврђено је да се неутрошена средства у износу од 1.517.338 КМ највећим дијелом односе на средства за плате и накнаде запослених, а последица су пројекције буџета за 53 извршиоца, а на крају буџетске године било је запослено 47 и планираних, а нереализованих додатака на плате, те нереализована средства за капиталне издатке и уговорене и друге посебне услуге.

Проведеном ревизијом констатовано је да је за групу капиталних издатака исказан проценат извршења од 43%, али да су према појединачној структури исказана одступања између планираних и одобрених у односу на извршене набавке. Према поднесеном захтјеву одобрена су средства за капитална улагања у износу од 660.000 КМ (грађевине 30.000 КМ и опрема 630.000 КМ/намјештај 430.000 КМ, компјутерска и канцеларијска опрема 200.000 КМ). Одобреном промјеном структуре капиталних улагања исказана су расположива средства у износу од 640.000 КМ (грађевине 270.000 КМ и опрема 370.000 КМ). Према подацима из Прегледа расхода буџета по економским категоријама (образац 2), који се попуњава на основу плана и стања рачуна у буџетском књиговодству, извршене су набавке у износу од 273.035 КМ и то: грађевине 60.822 КМ, намјештај 3.368 КМ, компјутерска и канцеларијска опрема 36.015 КМ, моторна возила 172.830 КМ.

- На основу интерне одлуке Дирекције извршена је исплата за набавку пакетића за дјецу у износу од 1.248 КМ. Према приложеној документацији ради се о набавци 16 пакетића за дјецу појединачне вриједности од 78 КМ.

Мишљења смо да институције не могу својим интерним актима утврдити право на исплату накнада које нису таксативно наведене у важећим прописима којима су уређена права на накнаде запосленим, односно да такво право може бити утврђено само на основу одговарајућих аката Парламентарне скупштине БиХ или Савјета министара БиХ једнообразно за све кориснике који се финансирају из буџета институција БиХ.

Препорука: *Преиспитати постојећи систем интерних контрола и прилагодити организационој структури у циљу да се обезбједи одговарајуће планирање буџетских средстава на основу реално процијењених потреба, те трошење јавних средстава у складу са одобреним намјенама и важећим прописима.*

4. Расходи

4.1. Услуге стручног образовања

Издаци по основу услуга стручног образовања (котизације, путни трошкови и сл.) исказани су у укупном износу од 234.850 КМ.

Ревизијом услуга стручног образовања утврђено је да је Директор BHDCA донио Одлуку о суфинансирању семинара из области летјелишта, AIS-а, NOF-а, JAR-а, ... и пловидбе који је организовао Ваздухопловни савез БиХ и одобрио буџетска средства у износу од 8.000 КМ. Плаћена је фактура бр. 238 од 27.02.2008. ЗТЦ «Бања Врућица» Теслић у износу од 7.024 КМ (трошкови смјештаја и боравишна такса). Из фактуре се не може видјети колико особа је присуствовало семинару и користило услуге смјештаја, јер је само наведено количина 1 и цијена 6.855 КМ

плус боравишна такса 169 КМ. Нисмо се могли увјерити како је дошло до одређивања износа од 8.000 КМ за суфинансирање, на основу којих процјена и података (у смислу постојања захтјева за суфинансирање, споразума о суфинансирању и прегледа укупних трошкова организације од стране Ваздухопловног савеза БиХ). Такође нисмо се могли увјерити у оправданост кориштења средстава на овакав начин и за ове намјене, јер овакав начин није предвиђен Правилником о образовању и усавршавању запослених у ДСА.

Проведеном ревизијом утврђено је да су исплате по основу услуга стручног образовања, осим за запослене, вршене и за лица ангажована на основу уговора о дјелу.

Препорука: *Приликом коришћења средстава за ове намјене придржавати се Правилника о образовању и усавршавању запослених у ВНСА. За све издатке које излазе из оквира утврђеног правилника обезбиједити валидну документацију којом би се оправдала намјенска потрошња буџетских средстава, те преиспитати одредбе поменутог Правилника и исте ускладити са прописима који регулишу предметну област.*

4.2. Уговори о дјелу

Издаци по основу уговора о дјелу планирани су са буџета 135.000 КМ, а извршени 131.583 КМ (97%), а са Прелета планирани 85.000 КМ (уговори о дјелу 60.000 и уговори о привременим пословима 25.000 КМ, а извршени 36.779 КМ и то све уговори о дјелу (43%). Нису постојали утврђени критеријуми приликом утврђивања износа накнаде по уговорима. Дешавало се да иста особа (главни истражитељ несреће авиона) за исте послове добије различите износе накнаде, 1.000 КМ и 1.200 КМ. Такође сам процес ангажовања није прописан и нисмо се могли увјерити да ли постоји процедура приликом ангажовања по уговорима о дјелу.

Увидом у расположиву документацију везану за исплате по основу уговора о дјелу утврђено је да су, осим уговорене нето накнаде, вршене исплате по основу путних трошкова (дневнице, смјештај, пријевоз, остали путни трошкови), те евидентирани на наведеним позицијама у укупном износу од 119.569 КМ. Одредбом Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ дефинисан је појам службеног путовања под којим се подразумјева путовање на територији БиХ, као и путовање у иностранству на које се запослени упућује да изврши службени задатак. Сходно одредбама Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ и Закона о раду у институцијама БиХ запослени има право на накнаду трошкова у вези са службеним путовањем. У смислу наведеног мишљења смо да би све трошкове који се признају лицима ангажованим по основу уговора о дјелу требало прецизно уговорити и као такве евидентирати на позицији уговора о дјелу, а не у оквиру позиција путних трошкова. Евидентирање издатака по појединим позицијама у складу са аналитичким контним планом дефинисаним Правилником о рачуноводству буџета институција БиХ неопходно је у циљу правилног извјештавања и постизања стварне информативне вриједности финансијских извјештаја.

Препорука: *Утврдити критеријуме за одређивање висине накнаде по основу уговора о дјелу као и сам начин и услови ангажовања по овом основу, те преиспитати исплате по основу уговора о дјелу у циљу ефикасности пословања и поузданог финансијског извјештавања.*

5. Јавне набавке

Капитални издаци за 2008. годину исказани су у износу од 273.035 КМ (набавка грађевина 60.822 КМ и набавка опреме 212.213 КМ). Набавка опреме у укупном износу од 212.213 КМ извршена је према сљедећој структури: моторна возила 172.830 КМ, софтвери 21.303 КМ, компјутерска опрема 8.143 КМ, намјештај 3.368 КМ, опрема за пренос података и гласа 1.137 КМ, остали канцеларијски уређаји 2.972 КМ и електронска опрема 2.460 КМ. Анализирајући провођење појединих поступака са аспекта примјене одредби Закона о јавним набавкама Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ЗЈН) утврђено је:

Моторна возила

Уговорни орган је провео отворени поступак за прикупљање и одабир економски најповољније понуде у складу са одредбама члана 28. ЗЈН за набавку три моторна возила. Комисија за јавне набавке је размотрила и оцијенила понуде према критеријумима (цијена, рок испоруке, гарантни рок), те уговорном органу доставила слиједећу ранг листу: ГУМА-М д.о.о Мостар 90,00 бодова, УНИОН АУТО Бања Лука д.о.о 89,99 бодова, НЕУРОН КОМЕРЦ Сарајево д.о.о 89,99 бодова. Ревизијом је утврђено да је разлика у бодовању настала по основу критерија понуђене цијене, те да је понуђач ГУМА-М д.о.о. понудио цијену у износу од 172.829,84 КМ, а остала два понуђача су понудила цијену у износу од 172.829,87 КМ. У Одлуци о набавци путничких аутомобила је наведено „Имајући у виду да је разлика у вриједности понуда „занемарива“ (0,03) КМ доноси се одлука о избору понуђача из Сарајева с обзиром на трошкове сервисирања возила у гарантном року.“

Уговорни орган није објавио обавјештење о додјели уговора у Службеном гласнику БиХ како је то прописано чланом 40. ЗЈН у циљу транспарентности активности јавних набавки.

Компјутерска опрема

- Набавка компјутерске опреме извршена је у вриједности од 8.143 КМ (принтер 2.831 КМ, рачунар 1.489 КМ, рачунар 1.489 КМ и принтер 2.334 КМ) уз провођење три поступка директног споразума.

Према члану 6. став (1) ЗЈН уговорни орган има обавезу да изврши процјену вриједности уговора, с обзиром да се на основу процијењене вриједности уговора одређују правила која ће се користити код додјеле тог одређеног уговора. У складу са ставом (8) истог члана, уговорним органима није дозвољено дијељење предмета уговора с намјером избјегавања примјене набавних поступака утврђених законом. Уговор се може дијелити само ако су сви дијелови тако подијељеног уговора предмет истог поступка о јавној набавци, који је, у складу с одредбама закона, одабран за тај cjелокупни уговор.

С обзиром да је набављена истоврсна опрема у наведеној вриједности требало је провести поступак набавке у складу са одредбама члана 45. став (1)- уобичајени отворени, ограничени, преговарачки поступак или конкурентски захтјев за достављање понуда, умјесто проведених поступака директног споразума.

- У поступку ревизије, утврђено је да је осим набавке компјутерске опреме исказане у пословним књигама у току 2008. године набављена и опрема у вриједности од 29.952 КМ. Наиме, уговор о купопродаји је закључен 29.12.2008. године, а опрема је испоручена 15 дана од дана закључења уговора (14.01.2009. године). Ревизијом је констатовано да набавка

компјутерске опреме у износу од 29.952 КМ није евидентирана у пословним књигама ВНДСА за 2008. годину, као ни у финансијским извјештајима за 2008. годину.

Проведен је конкурентски поступак без додатног објављивања у Службеном гласнику. На основу позива упућених добављачима пристигле су четири понуде. Комисија је у свом Извјештају констатовала да су само двије понуде потпуне и изабрала је економски повољнију понуду. У овом случају поступак је требало поништити. Прекршен је Закон о јавним набавкама члан. 46. став (6) « У случају када су прикупљене мање од три одговарајуће понуде уговорни орган поништава поступак. Уколико се уговорни орган у претходном поступку определио на додатно објављивање обавјештења у Службеном гласнику тада се не захтијева понављање поступка у случају пријема мање од три одговарајуће понуде». Правило да требају бити примљене најмање три понуде, у отвореном или ограниченом поступку, прописано је како би се обезбиједила правична и активна конкуренција за предвиђени уговор.

Проводећи ревизију текућих издатака утврђено је да у појединим случајевима нису поштоване процедуре прописане за провођење појединих поступака јавних набавки:

Приликом набавке поклона - сувенири (износ 1.731 КМ, ЗЈР «Софић», Сарајево) недостаје одлука о набавци којом би се прецизирало којим поводом и за кога се врши набавка као и сам поступак набавке. Поступак набавке није спроведен како налажу одредбе члана 45. став (2) и члана 47. ЗЈН којима су дефинисани поступци набавке директним споразумом.

Приликом набавке календара, роковника и др. од фирме Р&С, Сарајево (износ 2.992 КМ 17.12.2008.) и футрола за визит карте (износ 930 КМ, 31.12.2008.) донијета је Одлука о набавци (27.11.2008. и то само код прве фактуре) којом није прецизиран поступак набавке. Сходно члан 8. Правилника о коришћењу средстава репрезентације у ДСА «У зависности од висине потребног износа за ову намјену, одлуку о томе доноси генерални директор у складу са прописима о јавним набавкама».

Такође приликом набављања није спроведен поступак како налажу одредбе члана 6. став (2) и члана 46. ЗЈН којима се дефинишу набавке преко 3.000 КМ (иако се радило о двије одвојене набавке, како се набављала сродна роба-промотивни материјал тако да је укупни износ прелазио 3.000 КМ требало је провести конкурентски поступак, јер није дозвољено дијељење предмета уговора с намјеном избјегавања примјене набавних поступака утврђених ЗЈН).

Приликом организовања пријема поводом пријема БиХ у ЈАА, свих вјерских и новогодишњих празника у ДСА кориштене су услуге ресторана «Златни лав», Сарајево у износу од 1.170 КМ. И у овом случају није спроведен поступак набављања услуга како налаже члан 45. став (2) и члан 47. ЗЈН којима су дефинисани поступци набавке путем директног споразума.

Препорука: Успоставити система јавних набавки којим ће се обезбиједити одговарајуће планирање и извршење набавки у складу са поступцима утврђеним важећим прописима и интерним актима уз поштовање општих принципа који се односе на процес јавних набавки као што су рационална потрошња, транспарентност, једнак третман и недискриминација.

6. Попис средстава и извора средстава

Дирекција је именовала Комисију за попис средстава и извора која је обавила свеобухватан попис на начин прописан рачуноводственим стандардима. Састављен је извјештај о обављеном попису и достављен руководиоцу (директору) који је донио Одлуку о усвајању извјештаја о попису средстава и извора. Попис је обављен на законом прописан начин, осим у дјелу који се односи на попис библиотеке и попис средстава у припреми.

Наиме, Комисија за попис стања библиотеке је поднијела извјештај о попису којим је потврдила да ће књиговодствена вриједност библиотеке бити накнадно ажурирана, када се достави цјеновник за нове књиге, те ће бити сачињен посебан извјештај о ревалоризованој вриједности библиотеке. Увидом у књиговодствену евиденцију увјерили смо се да је књиговодствена вриједност библиотеке 55.341 КМ. Према усменом образложењу запосленог задуженог за вођење библиотеке, библиотеку чине стручна упутства која имају истакнуту цијену и која трпе измјене, након којих застарјела упутства се стављају ван употребе, а нова важећа запримају. Такође смо информисани да поменути литературу (упутства) Дирекција прима као чланица Међународне организације за цивилно ваздухопловство (ICAO), а на основу обавезне чланарине.

Везано за наведено не можемо потврдити да је поимање библиотеке у Дирекцији ваљано, а што може имати утицаја на реално исказивање вриједности средстава и извора средстава.

Препорука: *Преиспитати да ли је библиотека којом располаже Дирекција у правом смислу те ријечи мјесто гдје се налазе стручне књиге и књижевна дјела која имају вриједност или се ради о стручној литератури која се може евидентирати и чувати на неки други одговарајући начин.*

Ревизијом је утврђено да пописом нису обухваћена средства у припреми, иако су исказана у обрасцу бр.6 (преглед сталних средстава на дан 31.12.2008. године) и у главној књизи (припрема и изградња зграда 2.121.122 КМ и комуникациона мрежа у припреми 28.080 КМ). Попису обавезно подлијежу сва средства буџетског корисника, без обзира у којем облику се налазе и без обзира гдје се налазе (тачка 4. Упутства о попису имовине и обавеза буџетских корисника - институција БиХ на крају буџетске године).

Несвеобухватним пописом, у овом случају, непописивањем средстава у припреми, не може се потврдити усклађеност стања утврђеног пописом и књиговодственог стања.

Препорука: *Попис средстава и обавеза обављати у складу са важећим прописима како би било омогућено да се на основу утврђеног стварног стања провјери у књиговодству исказано стање позиција средстава и обавеза, те усклађивање евентуалних одступања.*

7. Властити приходи

Дирекција остварује приходе од накнада корисника услуга ваздушне навигације авионима који лете кроз ваздушни простор Босне и Херцеговине (у даљем тексту: средства од прелета). Јединична цијена услуга рутне ваздушне навигације за летове изведене у ваздушном простору БиХ и каматна стопа на закашњела

плаћања одређују се од стране овлашћених тијела Eurocontrol-a (Европске организације за безбједност ваздушне навигације). Јединична цијена добија се дијелењем укупних трошкова из укупне базе en-route трошкова БиХ са укупним планираним бројем јединица услуге. Методологија израде како појединачних тако и укупне базе en-route трошкова заснива се на одговарајућим прописима Eurocontrol-a, као и на примјени општерприхваћених рачуноводствених стандарда. У базе en-route трошкова могу се уврстити само они трошкови који се односе на пружање услуга рутне ваздушне навигације.

У циљу обезбјеђивања намјенског извршења расхода по изворима средстава (буџетска средства и средства од прелета) успостављен је пројектни код у ИСФУ систему за праћење реализације средстава од прелета. Без обзира на наведено нисмо се могли увјерити да су успостављене одговарајуће интерне процедуре за планирање, евидентирање и извјештавање у предметном сегменту, односно да рачуноводство обезбјеђује да се на транспарентан и једноставан начин могу утврдити стварни en-route трошкови (члан 25. Правилника о финансирању трошкова пружања услуга рутне ваздушне навигације у ваздушном простору БиХ). Проведеном ревизијом утврђено је:

- из средстава прелета плаћена је набавка два моторна возила, а исти су евидентирани у оквиру опреме која се води на стању у главној књизи буџетских средстава;
- инвестиције у току по основу изградње објеката за потребе сектора за ваздухопловну навигацију евидентирани су у главној књизи буџетских средстава, као и опрема у употреби сектора за ваздухопловну навигацију;
- у базу трошкова нису укалкулисане плате запослених у сектору за ваздухопловну навигацију, али су укључени додаци на плату свих запослених у BHDCA;
- нису дефинисана правила евидентирања појединих текућих издатака у оквиру главне књиге буџетских средстава или у оквиру главне књиге средстава прелета и др.

Не успостављање одговарајућег система евидентирања трошења средстава прелета може евентуално имати за посљедицу умањење базе за израчунавање јединичне цијене прелета што директно утиче на висину остварених прихода са једне стране, а са друге стране може евентуално утицати на неодговарајуће правдање трошкова према Eurocontrol-у.

Препорука: *Успоставити ефикасан систем контроле свеобухватности и правилности евидентирања трошења средстава прелета у складу са њиховом намјеном у циљу утврђивање тачне базе en-route трошкова.*

Увидом у главну књигу буџетских средстава утврђено је да се у оквиру ванбилансне евиденције воде условна потраживања и условне обавезе по EBRD кредиту број 35288. Кредитним средствима финансирају се активности везане за реализацију Стратегије развоја система управљања ваздушним саобраћајем у ваздушном простору БиХ (ВНАТМ Пројекат), број: 01-292.8-519/05 од 06.10.2005. године, усвојене од стране Савјета министара БиХ. У вези са наведеним пројектом Босна и Херцеговина је потписала уговор о зајму са Европском банком за обнову и развој. Одлуком Савјета министара БиХ додјељена су средства на привременој основи из Текуће резерве Буџета институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2008. годину за отплату камата и накнада за неповучена средства по кредиту број 35288. Одлуком је дефинисано да ће средства кориштена по наведеном основу

бити враћена у Буџет институција БиХ након почетка рада Пружаоца услуга ваздушне навигације (ВНАНСР) из прихода остварених на основу пружања услуга ваздушне навигације у ваздушном простору БиХ (en-route средства). Процедуре набавки у склопу реализације ВНАТМ пројекта прописане су од стране ЕБРД. Везано за наведено ревизијом није обухваћен ВНАТМ Пројекат.

8. Информациони систем

Агенција нема формално дефинисан план развоја информационих система. Планирање ИТ ресурса проводи се на пројектној основи. Недостатак дјелотворне стратегије и дугорочних планова развоја информационих система може узроковати да информациони системи не раде дјелотворно и ефикасно како би иначе могли.

Препорука: *Развојни планови информатике требали би бити развијени, документовани, периодично ревидирани и ажурирани у складу са промјенама у окружењу и стратегији агенције.*

Агенција нема формалне процедуре за развој апликација и управљање промјенама. Документација (описи система, техничка и корисничка документација, тестирања и сл.) за апликације које су развили спољни добављачи не креира се и не прати досљедно. Одсуство формалне методологије може да генерише проблеме у одржавању информационог система (недостатак документације и тестирања) те евентуалне додатне трошкове и прекорачења рокова.

Препорука: *Дефинисати и имплементирати формалну методологију развоја система у складу са садашњом праксом развоја софтвера у организацији. Примјена методологије треба бити обавезна и прихваћена на нивоу цијеле организације, а требала би обухватити све фазе животног циклуса система (од иницирања, захтјева, дизајна, уградње, тестирања и имплементације). Менаџмент би требао увести процедуре и контроле које ће гарантовати адекватно праћење и контролу над активностима развоја и одржавања система. Препорука је да се у сарадњи са сервисером софтвера израде процедуре и документација о тестирању за све надоградње и модификације софтвера.*

Агенција нема ни формалну безбједносну политику која покрива подручје информатике. Непостојање исте доводи до повећања нивоа информационих ризика.

Препорука: *Безбједносну политику треба креирати и иста се мора усагласити како би цјеловито и ефикасно покривала подручје информатике. Запослени требају бити упознати са њеним одредбама.*

На нивоу оперативног система као и у постојећим апликацијама полисе аутентификације нису прецизно дефинисане и спроведене.

Препорука: *Нужно је дефинисати и спровести полисе аутентификације за приступ информационим ресурсима. Имплементација истих смањује ризике у свакодневном раду.*

Са аспекта управљања континуитетом пословања креирају се резервне копије о чему нису писане процедуре. Адекватно планирање безбједносних копија и квалитетно документовани поступци за опоравак у случају нужде неопходни су како би се вријеме опоравка свело на минимум.

Препорука: *Потребно је успоставити квалитетно документовање за поступке креирања безбједносних копија и опоравак за случај да особа која је задужена не буде у могућности обавити ту операцију.*

III КОРЕСПОНДЕНЦИЈА

Дирекцији је уручен Нацрт извјештаја о ревизији за 2008. годину на разматрање и достављање евентуалних нових доказа и коментара на налазе ревизије. У остављеном року од 15 дана, Дирекција је доставила коментаре на налазе садржане у Нацрту извјештаја о ревизији.

По нашој процјени, Дирекција није доставила нове доказе и чињенице које би утицале на измјену налаза садржаних у Нацрту извјештаја о ревизији. По том основу овај Извјештај представља коначан извјештај достављен клијенту без корекција у односу на Нацрт извјештаја о ревизији.

У прилогу Извјештаја достављамо вам коментаре Дирекције и наш одговор на коментаре.

Ревизиони тим:

Мирсада Сијамић, виши ревизор

Нада Лацо, ревизор

Нермин Хамзагић, ревизор

Славиша Вуковић, ИТ ревизор

Прилог: Табела 1 - Одобрени и извршени буџет за 2008. годину

Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ

Ред. број	Врста расхода	Одобрени буџет	Промена структуре буџета	Остала повећања буџета *	Укупно буџет (3+4+5)	Извршење буџета	Разлика (6-7)	Процент (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	Текући издаци	6.456.058	20.000	0	6.476.058	5.325.685	1.150.373	82
1.	Плате запослених	1.592.865	0	0	1.592.865	1.144.862	448.003	72
2.	Накнаде трошкова запослених	739.220	-50.000	0	689.220	328.074	361.146	48
3.	Путни трошкови	904.187	0	0	904.187	837.023	67.164	93
4.	Издаци телефонских и пошт. услуга	119.182	0	0	119.182	90.919	28.263	76
5.	Издаци за енергију и ком. услуге	153535	-30.000	0	123.535	118.335	5.200	96
6.	Набавка материјала	64.752	0	0	64.752	46.516	18.236	72
7.	Издаци за усл. превоза и горива	82.765	0	0	82.765	34.843	47.922	42
8.	Изнајмљивање имовине и опреме	302.045	8.110	0	310.155	310.152	3	100
9.	Издаци за текуће одржавање	39.435	0	0	39.435	30.718	8.717	78
10.	Издаци за осигурање	14.606	0	0	14.606	11.118	3.488	76
11.	Уговорене услуге и друге услуге	2.443.466	91.890	0	2.535.356	2.373.125	162.231	94
II	Капитални издаци	660.000	-20.000	0	640.000	273.035	366.965	43
1.	Набавка земљишта	0	0	0	0	0	0	0
2.	Набавка грађевина	30.000	240.000	0	270.000	60.822	209.178	23
3.	Набавка опреме	630.000	-260.000	0	370.000	212.213	157.787	57
4.	Набавка осталих сталних средс.	0	0	0	0	0	0	0
5.	Реконструкција и инвес. одрж.	0	0	0	0	0	0	0
III	Текући грантови	0	0	0	0	0	0	0
1.		0	0	0	0	0	0	0
2.		0	0	0	0	0	0	0
3.		0	0	0	0	0		0
IV	Укупан буџет	7.116.058	0	0	7.116.058	5.598.720	1.517.338	79

Број запослених	53			53	47	6	89
-----------------	----	--	--	----	----	---	----